

<https://radulblog.wordpress.com/2019/03/15/generatia-arhitectilor-anilor-60-70-care-au-re-europenizat-timisoara-i/>

GENERAȚIA ARHITECȚILOR ANILOR 60/70, CARE AU RE-EUROPENIZAT TIMIȘOARA (I)

După 1950 Timișoara urbanistică a rămas încrămăntată. Puținele intervenții (minore) s-au realizat în stilurile clasicizante, iubite de Moscova. Pentru revigorarea economică a țării/regiunii Banat în 1957 s-a înființat Institutul de Proiectări Regional cu sediul în Timișoara. Între 1958 și 1965 s-au completat doar unele fronturi nefinalizate până în 1950, în conformitate cu planurile urbanistice ale lui YBL de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Au urmat o decizie urbană importantă a anilor 1960, cea de finalizare ale operațiunilor de demolare a ceea ce a rămas din vechile fortificații (fig.1), respectiv Cazarma Transilvania (operațiune începută de primarul Telbisz în 1892 și întreruptă după 1914). Elaborarea/aprobarea Schiței de Sistemare a Timișoarei din 1964/65 (șef proiect arh. Ionescu Natalia) în cadrul Direcția de Sistemare Arhitectură și Proiectare a Construcțiilor Banat (DSAPCB) s-a sprijinit pe conceptul de CONTINUITATE, prin completarea/extinderea planurilor urbanistice de la începutul secolului al XX-lea. Astfel a început o amplă acțiune de renaștere/modernizare economică/urbană a orașului, reutilizându-se stilul Mișcării Moderniste ca reacție antisovietică, ca model de **RE-EUROPENIZARE** a României/ Banatului/ Timișoarei.

fig. 1- imagine aeriană în care apare Cazarma Transilvaniei, rămasă intactă în urma nefinalizării operațiunii de demolare începută în jurul anului 1900 de marele primar C. Telbisz (sursă: L. Muntean, foto după 1930). Pentru realizarea renașterii economice a României/Banatului, era nevoie așadar și de o renaștere urbană a Timișoarei. Au fost aduși în Timișoara o pleiadă de tineri arhitecți, absolvenți ai Institutului de Arhitectură din București, care integrați în Institutul Regional de Proiectări (transformat ulterior în DSAPCB) au contribuit la regenerarea urbană a Timișoarei. Schița de Sistemare a Timișoarei din 1964 (fig. 2) a fost baza urbanistică a acestei renașteri, care a contribuit esențial la re-europenizarea capitalei Banatului. În acest institut (unde s-a elaborat dezvoltarea urbană a Timișoarei și nu numai), redenumit ulterior IPROTIM, s-au proiectat imobilele ce au marcat această perioadă.

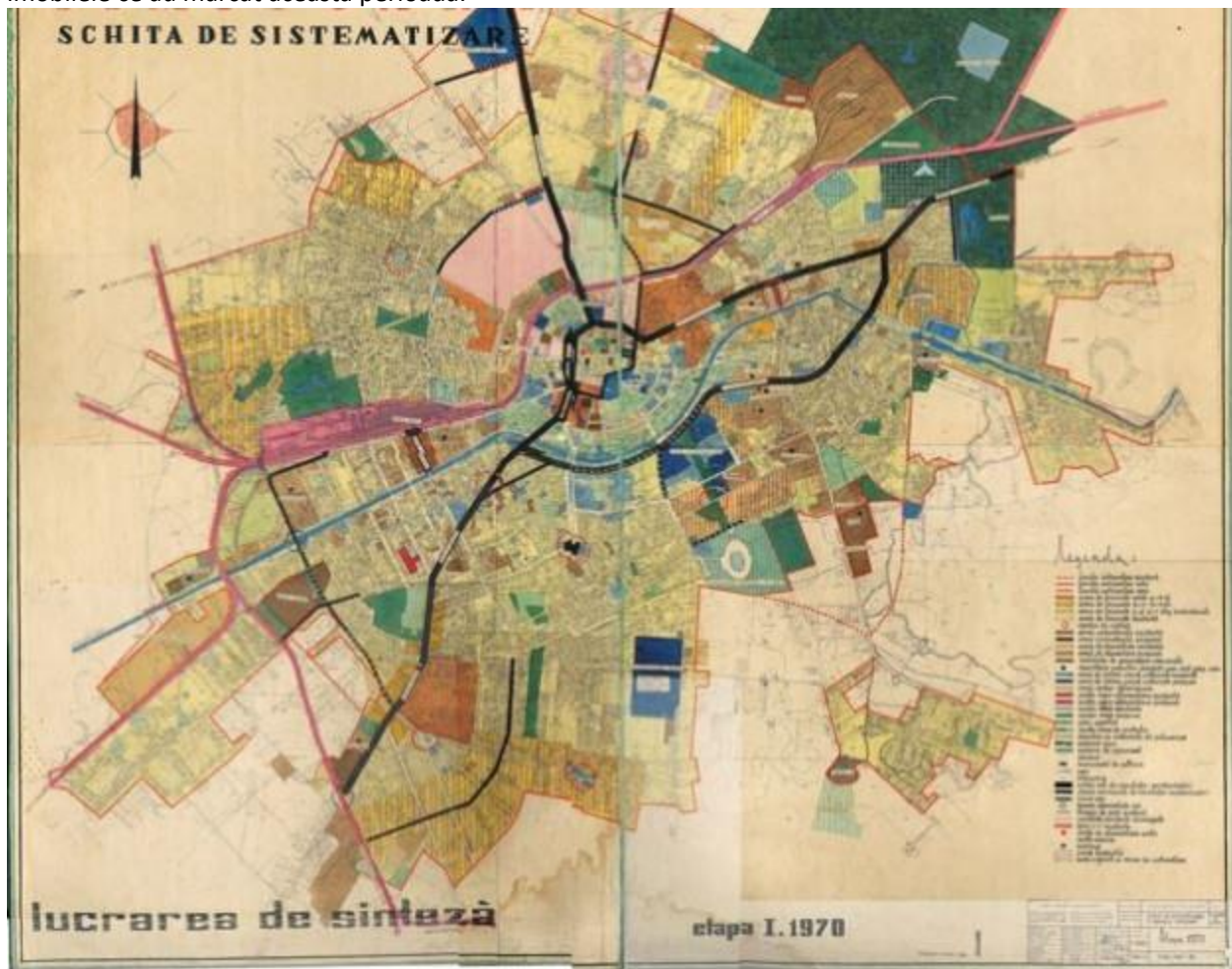

fig.2- Schița de Sistemare Timișoara, șef proiect Ionescu Natalia -1964/65 (sursă: Radoslav Radu). Una dintre pozele document (fig. 3) din 1963, înainte de mutarea din sediul din Piața Unirii pe cel din str. Paris nr. 2 din 1964, al unuia din cele două Colective de Arhitectură din DSPACB (conduse inițial de arh. Rafiroiu Silvestru – lider interbelic incontestabil al curentului modernist în regiunea noastră, respectiv de arh. Peleanu și apoi după 1960 de arh. Moldovan Sorin respectiv arh. Izvernariu Ion), ne prezintă imaginile unora

dintre acești eroi ai devenirii urbane timișorene, începînd cu rînd sus stînga spre dreapta: arh. Gîrleanu Gheorghe, arh. Baroiu Vasile (d), c.arh. Rînja Puiu, arh. Voia Viorel (Craiova), tehn. Decuseară Valeriu (d), arh. Sârbu Vasile Aurel (București, unde a colaborat cu Săvescu Puiu la Teatrul din TG. Mureș), tehn. Kuzsman Edgar (Germania); rînd mijloc stînga spre dreapta: tehn. Maier Aurel (d), arh. Heller Ștefan (d), tehn. Buzatu Octavian (d), tehn. Rînja Iudith, tehn. Cordier Hedwiga (Germania), tehn. Katay Ildiko, tehn. Stein baci (d), arh. Bălăceanu C-tin (d); rînd jos stînga spre dreapta: secretar Chira Valeria (d), tehn. Popescu Ema, arh. Izvernariu Ion –șef atelier (d), arh. Mocănel (Voia) Georgeta (Craiova), des. Rupert Hilde (Germania).
Dl. arh. Opreșan Vasile a făcut parte din acest colectiv începînd din 1965 (la venirea sa în Timișoara).

fig. 3- Colectivul de Arhitectură condus de dl arh. Izvernariu I. (sursă – Gîrleanu Gh, foto 1963).

Dintre aceștia tineri specialiști (căroră se alătură și cei din cel de al doilea Colectiv de Arhitectură) îi amintim (cu lucrările lor esențiale din Timișoara) pe arhitecții:

Fackelmann Hans– Universitatea de Vest, bdul V. Pârvan (1964), Timișoara (colaboratori S. Gavra, G. Gîrleanu, G. Mocănel);

fig.4- Universitatea de Vest Timișoara (sursă – arhiva Muntean L);

-Liceul de Muzică str. Cluj (1967/68), Timișoara (colaboratori A. Fackelman);

Gavra Sorin –Sala de Sport "Olimpia", Aleea Sportivilor, Timișoara (1967/68);

fig. 5- Sala Sport Olimpia, Timișoara (sursă- arhiva Opreșan V);

Grumeza Radu – clădire UPT, Bdul Republicii Timișoara, (1964/5);

fig. 6 – Sediul UPT Timișoara (sursă: arhiva Muntean L, foto 2005)

Sârbu Vasile Aurel– Bloc locuințe (P+8E) ”Piața Victoriei” (1962/63), Timișoara (colaborator G. Gîrleanu);
-Stadionul ”1 Mai” –Dan Păltinișanu- (1963/64), Timișoara;

fig.7 –Stadionul 1 Mai, Timișoara (sursă: arhiva Radoslav R)

Fackelman Aurelia– Bloc Bdul Republicii (1962), Timișoara (colaboratori H. Fackelman);

fig. 8- Bloc Locuințe Bdul Republicii, Timișoara (sursă: arhiva Muntean L, foto 2005)

-Institutul Agronomic, Calea Aradului (1970/84), Timișoara;

Dancu Sabin Nicolae – Spitalul Județean, Bdul Liviu Rebreanu (1970/74), Timișoara;

fig. 9 – Spitalul Județean, Timișoara (sursă: arhiva Muntean L, foto 1974)

Mocănel (Voia) Geta – Esplanada spre Gara (cca 1965), Timișoara;

fig. 10 -str Gării , blocuri locuințe (sursă: arhiva Muntean L)

Iojiță Ștefan – Ansamblul Peisagistic Flora cu Pavilionul Flora, malul Canalului Bega (început 1967),
Timișoara;

fig. 11- Terasa Flora –faza inițială doar cu stâlpi și placă (sursa: arhiva Muntean L, foto 1967)

-Ansamblul Bastion cu Fântâna Punctelor Cardinale (1969), Timișoara;

Iojiță Adelina – Sediul ISIM, Bdul Mihai Viteazului (1972/73), Timișoara;

fig. 12- Sediu ISIM, bdul Mihai Viteazu, Timișoara (sursă: arhiva Muntean L, foto 1978)

Izvernariu Ion–Bloc str. Piatra Craiului (cca 1965) Timișoara, (colaborator G. Gîrleanu);

fig. 13- Bloc Locuințe str Piatra Craiului, Timișoara (sursă: arhiva Radoslav R)

Anastasiu (Selejan) Anca– Sediul Modex, Piața I. Huniade (1971/74) Timișoara, (colaborator I. Stern);

fig. 14- Sediu Modex, Timișoara (sursă: arhiva Muntean L)

Coceci Haralambie – Casa de Cultură Tineretului, str. Arieș (1972/78) Timișoara, (colaborator I. Stern);
– Casa de Oaspeți (Hotel Internațional), B-dul C. D. Loga, (1967/68) Timișoara, (colaborator A. Sirbu);

fig. 15- Casa de Oaspeți (vila de protocol N. Ceaușescu), Timișoara (sursă: arhiva Muntean L, foto 2004)

dar și cei doi arhitecți

GÎRLEANU GHEORGHE și OPRIȘAN VASILE, cărora Registrul Urbaniștilor din România (RUR) – Biroul Teritorial al Regiunii de Dezvoltare Vest, în parteneriat cu OAR Timiș și Direcția de Cultură a Jud. Timiș, le va decerna DIPLOMA DE EXCELENȚĂ (în 29.03.2019, la ora 11, în Sala de Consiliu a DCJT, str. Pacha nr.8, Timișoara) pentru întreaga lor contribuție profesională la continua REGENERARE URBANĂ a Municipiului Timișoara.

Cei doi tineri arhitecți au proiectat (independent: dl. arh. Gârleanu Gheorghe- Hotelul Continental și dl. arh. Opreșan Vasile – Magazinul Universal Bega) în jurul anului 1970, ansamblul urbanistic Hotel Continental- Magazinul Bega (fig.15/16), completînd/închizînd armonios dezvoltarea urbană a Zonei Centrale Cetate. Acest ansamblu a sugerat și deschiderea operațiunilor spre realizarea unui nou ”Centru Civic” pe locul terenului liber al fostei Cazarme Transilvania. Timpul a trecut în favoarea locuitorilor timișoreni și locul rămas liber atunci este acum unul din amplele spații verzi ce formează brandul local.

fig.16 – ansamblul urbanistic Hotel Continental/Magazinul Bega – Hotel Continental arh. Gîrleanu Gheorghe, Magazin Universal Bega arh. Opișan Vasile (sursă poză: L. Muntean, foto 1972).

În viitoare două postări vom prezenta pe larg activitatea profesională din Timișoara a celor doi Gîrleanu Gheorghe și Opișan Vasile, membrii remarcabili ai grupului de arhitecți care au RE-EUROPENIZAT TIMIȘOARA anilor 1960/70.

notă: festivitatea de decernare a DIPLOMEI DE EXCELENȚĂ pentru REGENERARE URBANĂ va fi urmată de vernisarea unei expoziții de acuarele a celor doi arhitecți omagiați, organizată de OAR la sediul lor, aflat alături de Sala de Consiliu a Direcției de Cultură a Județului Timiș, str Pacha nr 8, Timișoara. raduradoslav Timișoara 19.03.15.